

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงเป็นผลทำให้คนในสังคมมีการแก่งแย่งชิงดีกันเป็นผลให้สังคมเกิดความวุ่นวาย ซึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้นแต่ละคนต้องเผชิญปัญหาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการปัญหาของแต่ละคนแตกต่างกันตามความสามารถและประสบการณ์ (ลักษณะ สรวิวัฒน์. 2545 : 4) จึงจะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีความสุข แต่ถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวหรือขาดทักษะในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา เพราะว่าการมีชีวิตที่ดีงามและมั่นคง จะทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยจากความทุกข์ทั้งหลาย นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิตมนุษย์ที่จะต้องพัฒนาทั้งองค์ความรู้และทักษะชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถที่ให้อัจฉริยะ รู้จักทำ รู้จักการอยู่ร่วมกันกับบุคคลในสังคมและสิ่งแวดล้อมในชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ (วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. 2546 : 254) ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงมุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยสอดคล้องกับแผนพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณพัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นและจิตใจที่มีคุณธรรมซื่อสัตย์มีระเบียบวินัยพัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคมเคารพกฎหมายหลักสิทธิมนุษยชนสร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยสร้างเสริมสุขภาพของคนไทยให้มีความสุขสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจพัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง

ครอบครัวชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพควบคู่กับ การพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพพร้อมทั้งการส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก การ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพของประเทศการพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมทั้ง การผลิตและการกระจายบุคลากรตลอดจนการใช้มาตรการการเงินการคลังเพื่อสุขภาพที่มี ประสิทธิภาพและยั่งยืนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็น หน้าที่ของคนไทยทุกคนมีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็กและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของ คนต่างวัยควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กรกลุ่มบุคคลชุมชนประชาชนและสื่อทุกประเภทเป็น แหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายรวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมเป็นการ เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทยและยอมรับความแตกต่างของความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและสร้างความเป็นเอกภาพในสังคมสร้าง เครื่องข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนให้เกิด การไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งเสริมความเข้าใจระหว่าง ประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 : 12-13)

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 หมวด 4 แนวทางการจัด การศึกษามาตรา 24 กำหนดไว้ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา” ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 2 ไว้ว่าเมื่อจบการศึกษาขั้น พื้นฐานผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารการคิดการแก้ปัญหาการใช้ เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้าน ความรู้ความเข้าใจสื่อนักคิด ได้รู้จักสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและ ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตนเองในภาวะคับขันและจัดการชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและ สังคมนอกจากนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมไทยเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนทั้ง

ด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาและทักษะชีวิตนั่นเองดังนั้นในการจัดการศึกษาหรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนรวมทั้งการประเมินผลนอกจากจะเน้นในประเด็นการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาแล้วจำเป็นต้องมีการประเมินพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตของผู้เรียนควบคู่ไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 5-7)

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์หรือเน้นทักษะชีวิต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาสิ่งที่ดีสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิต เพื่อช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเผชิญกับปัญหาที่อยู่รอบ ๆ ตัว ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและเพื่อเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป รวมทั้งมีการประเมินและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนควบคู่กันไปด้วย ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยจัดกิจกรรมเรียนรู้ใน 8 สารการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์และกิจกรรมอื่นที่เสริมสร้างคุณลักษณะของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 2)

จะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตเป็นทักษะที่ทำให้บุคคลสามารถเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นจึงมีผู้สนใจอยากจะศึกษาว่าบุคคลเรามีทักษะชีวิตในแต่ละด้านเป็นอย่างไรอีกทั้งทักษะชีวิตที่บุคคลมีอยู่แล้วนั้นมีศักยภาพที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขหรือไม่ซึ่งนั่นเป็นเหตุผลให้มีการสร้างเครื่องมือการวัดและการประเมินขึ้นสำหรับใช้วัดทักษะชีวิตโดยเฉพาะ อาทิเช่นการพัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะชีวิตจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนวัยเด็กตอนกลางโดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือนักเรียนอายุ 11-12 ปีองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ใช้ในการศึกษาคือการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างสัมพันธภาพการตระหนักในตนเองความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและการเข้าใจธรรมชาติซึ่งเครื่องมือประเมินทักษะชีวิตที่ได้มีจำนวน 9 ชุดแต่ละชุดประกอบด้วยแบบสำรวจรายการพฤติกรรมและมาตราสำหรับเป็นเกณฑ์การประเมินทั้งมาตราเชิงวิเคราะห์และเชิงองค์รวมการพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยแบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นได้มีจำนวน 84 ข้อ 9

องค์ประกอบคือด้านการคิดวิเคราะห์ด้านการคิดสร้างสรรค์ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสารด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดวัดโดยใช้แบบปรนัยเลือกตอบจำนวน 34 ข้อและด้านการตระหนักรู้ในตนเองด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้านความภาคภูมิใจในตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมวัดโดยใช้แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 50 ข้อนอกจากนี้ (ชนพัชร แก้วปฎิมา, 2547) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อวัดทักษะชีวิต 12 องค์ประกอบคือด้านความคิดสร้างสรรค์ความคิดอย่างมีวิจารณญาณการตัดสินใจการแก้ไขปัญหาความตระหนักรู้ในตนเองความภูมิใจในตนเองการเห็นใจผู้อื่นการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นการจัดการอารมณ์การจัดการความเครียดและความรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีการสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับการแปลความหมายของคะแนนและนำเสนอในรูปคะแนนมาตรฐานที่และตำแหน่งเปอร์เซนไทล์

จากข้อมูลงานวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าลักษณะของเครื่องมือวัดและประเมินทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นมาโดยส่วนใหญ่เป็นแบบวัดสำหรับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งนี้ผู้วิจัยยังไม่พบแบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับนักเรียนในระดับช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเฉพาะทั้งที่ในวัยนี้จะมีความแตกต่างของพัฒนาการทางร่างกายความคิดสังคมแตกต่างไปจากช่วงวัยอื่นๆ กล่าวคือ นักเรียนในระดับช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนต้น

ในขณะเดียวกันสุพัตรา สุภาพ (2536 : 115) ได้กล่าวลักษณะของวัยในช่วงนี้ว่าเป็นวัยเริ่มต้นของการแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาวแต่วัยนี้จะไม่รับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงเท่าใดนักยังมีลักษณะหลายอย่างของวัยเด็กเช่นยังอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันเป็นต้นในขณะที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจัดอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนกลางถึงวัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้ามทำให้ความสนใจเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มห่างเหินไปเป็นช่วงคล้อยตามกลุ่มเพื่อนเริ่มมีการสำรวจเรื่องเพศมากขึ้นอยากรู้อยากลองชอบความตื่นเต้นท้าทายทดสอบสิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะจัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่ใกล้สู่ความเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยที่กำลังจะจบการศึกษาและเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อในการเลือกเรียนต่อและประกอบอาชีพซึ่งในการเลือกศึกษาต่อนักเรียนจะต้องพบกับสภาวะความกดดันความเครียดความวิตกกังวลจากสภาวะการแข่งขันที่สูงมากในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาการผิดหวังกับการสอบคัดเลือกอาจมีผลทำให้นักเรียนที่ขาดซึ่งทักษะ

ชีวิต โดยเฉพาะในด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ใช้การตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ผิดพลาดเช่นการหันไปพึ่งสารเสพติดหรือการตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาที่ตั้งจะเห็นได้ตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน

นอกจากนี้ Kohlberg (Kohlberg. 1987 : 125 ; อ้างอิงมาจาก ศรีเกษ ัญญาวินิจกุล. 2536) ได้กล่าวถึงนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ว่าเป็นวัยที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเนื่องจากนักเรียนจะมีพัฒนาการทางด้านเพศอย่างเต็มที่แต่พัฒนาการทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางด้านจริยธรรมยังไม่สมบูรณ์ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ามีโอกาสูงที่นักเรียนในวัยนี้จะก่อปัญหาในเรื่องของการแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเช่นการมีเพศสัมพันธ์กันในวัยเรียนการอยู่กินกันฉันสามีภรรยา ก่อนแต่งการตั้งท้องระหว่างเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตามที่บุคคลจะมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจภายใต้เหตุผลบางประการที่นำไปประกอบการตัดสินใจด้วย ดังนั้น หากนักเรียนขาดทักษะในด้านของการตัดสินใจซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิตแล้วนั้น โอกาสจะมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

จากความสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนการพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ นักเรียนในสถานศึกษาและผลการศึกษา เครื่องมือในการวัดทักษะชีวิตทำให้ผู้วิจัยต้องการจะสร้างเครื่องมือเพื่อวัดทักษะชีวิตของ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นพร้อมทั้งใช้เครื่องมือวัดทักษะชีวิตที่ได้มา ศึกษาและวิเคราะห์ระดับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้จะทำให้ได้แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพใน ประเด็นของค่าอำนาจจำแนกความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเที่ยงตรงตามสภาพและความ เชื่อมั่นของแบบวัดเพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบและประเมินคุณลักษณะอัน พึงประสงค์เกี่ยวกับสภาพทักษะชีวิตของนักเรียน อีกทั้งได้ข้อมูลจากการศึกษาทักษะชีวิตของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ไปใช้วางแผนปรับปรุงการเรียนการสอนที่มีการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขข้อบกพร่องของ ผู้เรียนในเรื่องทักษะชีวิตให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนคร
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนครซึ่งได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในจังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนครปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,643 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สหวิทยาเขตสาเกตุนครจำนวน 360 คน ได้จากการสุ่มแบบแบบหลายขั้นตอน

2. เนื้อหา

องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ใช้วิจัยครั้งนี้ เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามกรอบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ตัวแปรที่วิจัย

3.1 คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต

3.1.1 อำนาจจำแนก

3.1.2 ความเที่ยงตรง

3.1.3 ความเชื่อมั่น

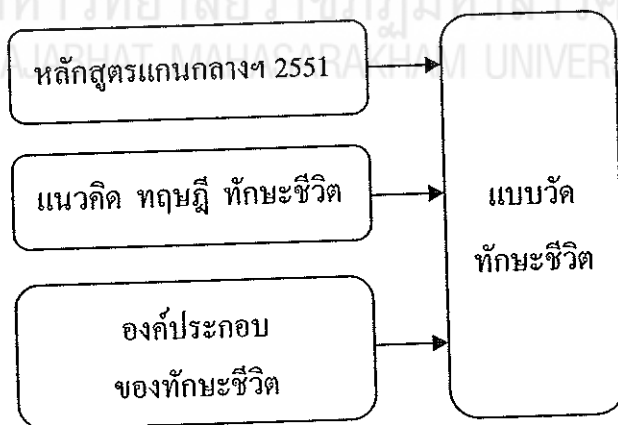
3.2 ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 27 ในจังหวัดร้อยเอ็ด สหวิทยาเขตสาเกตุนคร

4. ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ และนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาพิจารณากับองค์ประกอบทักษะชีวิตของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสรุปทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เป็น 4 องค์ประกอบคือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตในด้านค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่น วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และแปลผลทักษะชีวิต เสนอเป็นแผนภูมิประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะชีวิตหมายถึงความสามารถขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของบุคคลเป็นความสามารถที่ประกอบไปด้วยความรู้เจตคติและทักษะในอันที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับทักษะชีวิตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ

1.1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเองยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้องการ ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

1.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลียงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

1.4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. แบบวัดทักษะชีวิตหมายถึงข้อคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อวัดทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60ข้อประกอบด้วยข้อคำถามและตัวเลือกที่สร้างขึ้นเพื่อมุ่งวัดทักษะชีวิตในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์การจัดการกับอารมณ์และความเครียดและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ลักษณะของแบบวัดทักษะชีวิตฉบับนี้เป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้เลือกตอบมี 4ตัวเลือก

3. คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตหมายถึงแบบประเมินที่มีคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์การจัดการกับอารมณ์และความเครียดและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งประกอบไปด้วยคุณภาพด้านต่างๆดังนี้คือ

3.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหมายถึงข้อคำถามในแบบวัดทักษะชีวิตแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงและครอบคลุมเนื้อหาหรือสาระสำคัญตามนิยามศัพท์ของทักษะชีวิตในแต่ละด้านวัดได้จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

3.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหมายถึงข้อคำถามในแบบวัดทักษะชีวิตแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงวัดได้โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

3.3 อำนาจจำแนกหมายถึงความสามารถของข้อคำถามในแบบวัดทักษะชีวิตที่สามารถแยกบุคคลที่มีทักษะชีวิตต่ำออกจากบุคคลที่มีทักษะชีวิตสูงได้วัดได้โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่าย

4. ความเชื่อมั่นหมายถึงแบบวัดทักษะชีวิตสามารถให้ผลการวัดที่คงที่แน่นอนเมื่อมีการวัดซ้ำอีกวัดได้จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

5. หาเกณฑ์ปกติ หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่บอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของประชากร ในรูปสมการเส้นตรง (T)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ดสหวิทยาเขตสาเกตุนครไปใช้วางแผนปรับปรุงการเรียนการสอนที่มีการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนในเรื่องทักษะชีวิตให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2. เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องทักษะชีวิตและเป็นแนวทางในการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในครั้งต่อไป